

Michálek, Zbyněk

Aktuální otázky současné jazykovědné rusistiky VI – zpráva z kolokvia

Новая русистика. 2019, vol. 12, iss. 1, pp. 99-101

ISSN 1803-4950 (print); ISSN 2336-4564 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/NR2019-1-16>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141212>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

- Běloruské „ŷ“ se přepisuje jako „ŷ“, nikoliv jako „ŷ“: *sloŷnik* × *sloŷnik*.
- Měkký a tvrdý znak se transliterují podobným znakem (‘, resp. “), ovšem s jiným kódováním Unicode.
- Apostrof v běloruštině a ukrajinštině byl dříve přepisován speciálním znakem ‘, nyní „obyčejným“ apostrofem ‘.¹

Protože je transliterační nástroj ve správě Ústavu slavistiky FF MU, je možné ho v budoucnu vylepšovat a rozšiřovat, tak jak si to vyžádá praxe. V úvahách jsou například doplnění, jako je zpětná transliterace do cyrilice (což však naráží na svá úskalí), transliterace podle jiné normy (například některé z anglických/amerických), přidání transliterace dalších jazyků využívajících cyrilici nebo např. prepis staré ruštiny nebo dokonce staroslověnštiny apod. Pro poslední dvě zmíněné možnosti by měly být v budoucnu vypracovány odpovídající transliterační tabulky.

Prosíme uživatele, aby se v případě objevení chyby v transliteraci obrátili na redakci časopisu *Новая русистика*.

Zbyněk Michálek

Bibliografie:

Doporučení pro přepis nelatinkových písem do latinky (2006). Praha.

1 Veškeré kódování Unicode je uvedeno v tabulkách. Jelikož jde často o znaky, které je problematické nebo i nemožné napsat pomocí běžné klávesnice (různá diakritika apod.), doporučujeme využívat webovou „Digitální Rosettskou desku“ [File... 2019].

FileFormat.Info. The Digital Rosetta Stone (2019). <<http://www.fileformat.info/index.htm>>. [online]. [cit. 8. 5. 2019].
Transliterace nelatinkových písem (2019). <<https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/transliterace-nelatinkovych-pisem/transliterace-nelatinkovych-pisem>>. [online]. [cit. 8. 5. 2019].

<https://doi.org/10.5817/NR2019-1-16>

Aktuální otázky současné jazykovědné rusistiky VI – zpráva z kolokvia

Dne 10. května 2019 proběhlo v zasedací místnosti děkanátu FF MU kolokvium *Aktuální otázky současné jazykovědné rusistiky VI*, jež neslo podtitul *Pragmatika – syntax – sémantika*. Kolokvium bylo uspořádáno u příležitosti nedožitých 90. narozenin předního českého lingvisty, především rusisty a klasického filologa, ale také bohemisty a slavisty obecně, **PROF. PHDR. STANISLAVA ŽAŽI, CSc.** (14. 4. 1929 – 5. 8. 2018), jež netřeba odborné veřejnosti podrobněji představovat. Setkání českých, slovenských a ruských rusistů zorganizoval Ústav slavistiky FF MU a Česká asociace slavistů.

Po registraci účastníků přivítal přítomné organizátor setkání doc. PhDr. Jiří Gazda, CSc., děkan FF MU prof. PhDr. Milan Pol, CSc., a vedoucí Ústavu slavistiky FF MU a předseda České asociace

slavistů prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc. Jako první vystoupil **doc. PhDr. Jiří Gazda, CSc.** (Brno), který připomněl osobnost brněnského lingvisty, jemuž věnoval i několik osobních vzpomínek – ostatně jako všichni přednášející. Dalším vystupujícím byl **prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc.** (Brno), s referátem *Jazyk a literatura: problém „nové filologie“*. Také krátce vzpomenu prof. Žažu jako svého učitele, načež pojednal o pojetí „nové filologie“ a o vztahu literatury a jazyka. Referát na téma *Синтаксический синкретизм как структурно-семантическая категория на фоне сопоставительной славянской синтактологии* přednesl **doc. Stanislav Rylov, CSc.** (Nižní Novgorod). Představil syntaktický synkretismus coby strukturně-sémantickou kategorii, včetně krátkého exkurzu do staré ruštiny a češtiny. **Doc. PhDr. Lubomír Guzi, Ph.D.** (Prešov), se ve svém vystoupení nazvaném *Проблематика видовременных форм русского глагола* zabýval širokou kategorií vidu v ruštině. Konstatoval, že problematika ruského (a de facto slovanského) vidu je komplexní a mnohvrstevná kategorie, již lze zkoumat z různých hledisek. V referátu *Professor Stanislav Žaža a česká a ruská syntaktická tradice* **doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.** (Olomouc), připomněla známý fakt, že v české a ruské vědě o syntaxi existují různé přístupy ke zkoumání a především ke klasifikaci větných členů, například tzv. doplňku. **Doc. PhDr. Zdeňka Nedomová, Ph.D.** (Ostrava),

se ve svém vystoupení *K vyjadřování prostorových vztahů v ruštině a češtině* zabývala vyjadřováním prostorové lokalizace v ruštině a češtině (jež probíhá především pomocí předložek a příslovcí) a srovnala pojetí ruských a českých lingvistů. Po tomto příspěvku následovala diskuse k předneseným referátům.

Ve druhé polovině kolokvia jako první vystoupila **PhDr. Ljuba Mrovcová, Ph.D.** (Ostrava), s tématem *Latinismy a grécismy v terminologii managementu a marketingu*. Ukázala, že drtivá většina terminologie v této oblasti je (nikoliv překvapivě) založena na latinských a řeckých základech, i když jsou případy, kdy čeština – méně už ruština – raději sáhne pro slovo domácího původu. Dalším přednášejícím byl **Mgr. Lukáš Plesník, Ph.D.** (Ostrava), jenž tematicky navázal na předešlou vystupující s referátem *Греко-латинские терминологические элементы в лингвистической терминологии (на примере русского языка)*. Ve svém bohatě materiálově ilustrovaném příspěvku ukázal, že latinské a řecké kořeny jsou zcela běžnou součástí lingvistické terminologie a mohou fungovat jak v prepozici, tak v postpozici, ale také v interpozici. Se zajímavým příspěvkem vystoupil **PhDr. Jindřich Kesner, CSc.** (Hradec Králové). Nesl název *Co nás může překvapit ve slovníkách ruských neologismů* a v dokladově bohatém příspěvku seznámil přítomné s tím, co se událo v oblasti neologie v poslední době; nejčastější v dokladech byly sémantické neologismy. Na závěr svého

vystoupení přednášející připravil pro zájemce malý kvíz na neologickou tematiku, což bylo pro všechny příjemným osvěžením. **PhDr. Iona Janyšková, CSc.** (Brno), v etymologicky zaměřeném příspěvku *Homonymie, nebo sémantická diferenciace?* zkoumala vztahy českého slovesa „chytat“ a ruského dialektického „хитать“ ,kývat, kolébat‘ a seznámila posluchače s dosavadními výklady obou zmíněných sloves. *Účelové vztahy v ruštině a češtině* se nazýval referát **doc. PhDr. Aleše Brandnera, CSc.** (Brno). Ve svém příspěvku přinesl výčet celé řady možných předložkových spojení pro vyjádření účelu v ruštině a češtině, přičemž zde nacházejí uplatnění jak předložky primární, tak sekundární. Účelové vztahy lze ovšem vyjadřovat i jinak než předložkovým spojením (např. účelové vedlejší věty), na což přednášející rovněž upozornil. **Mgr. Olga Berger, Ph.D.** (Brno), přednesla referát na téma *Русская и чешская синтаксическая терминология: сопоставительный аспект*, v němž se soustředila na shody, ale především na rozdíly v teoriích a klasifikacích rus-

kých a českých syntaktologů. Poslední příspěvek *Концепт «война» в русской и чешской когнитивной картине мира (по материалам ассоциативного эксперимента)* měl charakter kognitivně-lingvistický a pronesla jej **Mgr. Galina Prokudinová** (Brno). V něm na základě experimentu v podobě dotazníkového šetření zkoumala koncept VÁLKA u Rusů a Čechů. Dotazníkové šetření umožňuje velmi dobře kvantifikovat výsledky, což také přednášející provedla a s výsledky přítomné seznámila. Druhý blok přednášek uzavřela diskuse k předneseným referátům.

Na závěr naší krátké zprávy můžeme konstatovat, že kolokvium proběhlo úspěšně a plodně. Všechny příspěvky měly komparativní charakter, což odráželo „školu“ prof. Žaži, který k látce přistupoval vždy konfrontačně rusko-česky a především s ohledem na „praktickou“ stránku věci. Ze setkání je plánováno vydat sborník, který by měl vyjít pravděpodobně na podzim tohoto roku.

Zbyněk Michálek